

Aleg 247

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej
odnoszącem się do stanu szkół państwowych dla nauki
przemysłowej.

Wysoki Sejmie!

W kraju naszym istnieje ogółem sześć szkół państwowych przemysłowych i zawodowych, a w szczególności dwie szkoły państwowe przemysłowe, po jednej we Lwowie i Krakowie, dwie szkoły zawodowe dla przemysłu drzewnego w Zakopanem i Kołomyi, szkoła ślusarska w Świątnikach i szkoła kowalska w Sułkowicach. Z dwóch szkół państwowych przemysłowych, które w kraju istnieją w Krakowie i Lwowie, pierwsza z nich, t. j. krakowska, w przeważnej części jest właściwie wyższym zakładem naukowym o kierunku, jak dotąd, więcej teoretycznym, a to dla braku warsztatów i ten dział szkoły nosi nazwę „Wyższej szkoły przemysłowej“.

Wyższa szkoła przemysłowa podzieloną jest na trzy oddziały z wydziałami budownictwa, mechaniki i chemii technicznej. Ukończonym uczniom wyższej szkoły przemysłowej przysługuje prawo do jednorocznej służby wojskowej, ważną jednak jest rzeczą, ażeby uczniowie czwartego roku, którzy znajdują się w wieku popisowym, poborem do wojska nie byli narażeni na zwicnięcie swej przyszłości. Zapobiedz temu mogą Władze rządowe, jeżeli uczniów czwartego roku zrównają co do ulg poborowych z uczniami ósmej klasy gimnazjalnej. Zrównanie, o którym mowa będzie aktem słuszności i nie powinno natrafić na jakiegokolwiek przeszkody. Całość programu nauk w dzisiejszych warunkach udzielanych w państwowej szkole przemysłowej w Krakowie, prócz wydziałów „wyższej szkoły“, obejmuje oddział dla przemysłu artystycznego z kursem trzyletnim i całodzienną nauką, kursa uzupełniające wieczorne i niedzielne dla pomocników i terminatorów, a wreszcie kursa specjalne i tak: czteromiesięczny kurs dla obsługujących kotły i maszyny parowe, dwumiesięczny dla maszynistów kolejowych i trwający pięć miesięcy dla malarzy dekoracyjnych. Trzyletnia codzienna nauka udzielana w kierunku malarstwa dekoracyjnego i plastyki dekoracyjnej tworzy oddział przemysłowo-artystyczny. Uczniowie wykształceni w malarstwie dekoracyjnem po ukończeniu nauk otrzymują świadectwo uprawniające ich w myśl rozp. Ministerstwa do wykonywania rzemiosła malarstwa pokojowego i dekoracyjnego. Pokrewne zadanie mają kursa pięciomiesięczne dla malarzy dekoracyjnych. Czeladnik malarski w porze zimowej, wówczas gdy nie ma zajęcia,

nauką rysunków, o stylach, kompozycji i malarstwie uzupełnia swoje zawodowe wykształcenie.

Kursa dla obsługujących kotły i maszyny, kursa dla maszynistów kolejowych w właściwym zakresie mają doniosłe znaczenie tem więcej, ile że według obowiązujących przepisów funkcyje nadzorowania kotłów parowych i prowadzenia maszyn parowych i lokomotyw mogą być powierzane kandydatom, którzy z dobrym postępowaniem złożyli egzamin kwalifikacyjny.

Z programu określonego w streszczeniu zwraca uwagę fakt, że przy państwowej szkole przemysłowej w Krakowie, nie biorąc w rachubę „wyższej szkoły“, z wyjątkiem zawodowego wykształcenia w malarstwie pokojowym, dla licznych grup rzemiosła nie ma utworzonych specjalnych oddziałów na modłę tych, jakie są zaprowadzane w państwowej szkole przemysłowej we Lwowie. Wedle zasiągniętych w tej mierze informacji Rada szkolna krajowa z mocy upoważnienia Ministerstwa dąży usilnie do rozszerzenia szkoły na inne grupy rzemiosła, a będzie w możności swoje projekta natenczas urzeczywistnić, jeżeli odpowiedni gmach na cele szkoły w Krakowie zbudowany zostanie. Budynek, w którym szkoła się mieści, do tego stopnia jest niewystarczający, że za donajęcie lokalów w domu prywatnym; opłaca c. k. Rząd czynsz w wysokości 3.000 złr. rocznie. Ten stan rzeczywiście utrudnia naukę i kierownictwo zakładu. Sprawa budowy gmachu nie schodzi z porządku dziennego, postąpiła o tyle, że gmina ofiarowała bezpłatnie grunt pod budowę, który na ten cel Rząd przyjął, a z polecenia Ministerstwa prowadzi Rada szkolna krajowa rokowania z Wydziałem krajowym i gminą w kwestyi przyczynienia się do kosztów budowy. Komisya przemysłowa, mając na uwadze, że w Krakowie brak jest szkół zawodowych dla licznej grupy rzemiosła, wyraża życzenie, iżby Władze rządowe przystąpiły jak najspieszniej do budowy gmachu szkolnego.

Państwowa szkoła przemysłowa we Lwowie ma kierunek praktyczny zawodowy i w konsekwencji kształci młodzież na samoistnych rzemieślników. Szkoła w programie swoim obejmuje znaczną grupę rzemiosła, a mianowicie: w oddziale przemysłu budowlanego, kursa półroczne dla murarzy, cieśli i kamieniarzy, całoroczne z warsztatami dla stolarzy i ślusarzy budowlanych, — w oddziale przemysłu artystycznego z warsztatami i pracowniami dla stolarstwa meblowego, snycerstwa, tokarstwa, ślusarstwa artystycznego, hafciarstwa i koronkarstwa, — oddział malarstwa i rzeźbiarstwa dekoracyjnego, nadto salę publiczną rysunków i modelowania, a wreszcie szkołę uzupełniającą wieczorną i niedzielną dla pomocników i terminatorów. Zamierzonym jest jeszcze rozszerzenie programu nauk na wprowadzenie nowych rodzajów przemysłu, jak n. p. oddziału ceramicznego, jeżeli szkoła uzyska pomieszczenie celowi odpowiednie. Rozwój szkoły państwowej przemysłowej we Lwowie zabezpiecza w wysokim stopniu pomyslnie załatwienie sprawy uprawnienia ukończonych uczniów do samoistnego wykonywania rzemiosła. W myśl reskryptu ministeryalnego wydanego w roku ubiegłym, szkolne świadectwo uzdolnienia uprawnia do samoistnego wykonywania rzemiosła tokarskiego, ślusarstwa budowlanego lub artystycznego, stolarstwa, a wreszcie malarstwa pokojowego.

W kierownictwie obydwu szkół państwowych przemysłowych przebiega się chęć rozszerzania programu nauk i w ogóle tendencya, ażeby społeczeństwu dostarczać w jak najobfitszej mierze zawodowo wykształconych przemysłowców.

Szkoły państwowe zawodowe dla przemysłu drzewnego w Zakopanem i Kołomyi, szkoła ślusarska w Świątnikach i kowska w Sułkowicach wykazują rozwój zupełnie prawidłowy. Pomieszczenie szkół, jak to częstokroć ma miejsce, nie zawsze jest dostateczne. W Kołomyi zamierzoną jest budowa własnego gmachu i w tej mie-

rze toczą się rokowania z gminą i Wydziałem krajowym. W Sułkowicach braki są znaczniejsze, szkoła potrzebuje silniejszego motoru parowego, sprawienia znaczniejszej ilości pomocniczych narzędzi i rozszerzenia pracowni.

Frekwencya uczniów w państwowych szkołach przemysłowych i zawodowych wcale jest znaczną, jak wykazuje tabelaryczne zestawienie zamieszczone w sprawozdaniu, zapisanych było 959 uczniów na początku roku szkolnego 1896/7. Ponieważ świadectwa wydawane zawodowo wykształconym rzemieślnikom w państwowych szkołach przemysłowych we Lwowie i Krakowie uprawniają do samoistnego wykonywania rzemiosła, spodziewać się przeto należy, że frekwencya uczniów wzrastać będzie nieustannie. We wszystkich szkołach w liczbie sześciu wypłacono uczniom łączną kwotę 20.244 złr. 10 ct. tytułem stypendyów i zapomóg.

Przedstawiając Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o stanie szkół państwowych przemysłowych, komisya uważa za właściwe przy tej sposobności zwrócić się do Wydziału krajowego, ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem przystąpił do utworzenia w porze zimowej kursu dla podmajstrzych murarskich bądź to w Leżajsku, Sieniawie a ewentualnie w Jarosławiu. Kursa poranne z publiczną salą rysunków są zaprowadzone jedynie przy państwowej szkole przemysłowej we Lwowie, przeto murarze głównie zamieszkali w Leżajsku i Sieniawie z trudnością i wyjątkowo z kursów korzystać mogą, gdyż całkiem naturalnie nie stać ich na znaczne koszta podróży i wydatki połączone z utrzymaniem się w stołecznem mieście.

Niemniej ważną jest kwestya utworzenia ile możności w czasie niedługim oddziału kamieniarskiego przy państwowej szkole przemysłowej w Krakowie. Wobec znajdujących się w pobliżu Krakowa w Krzeszowicach obfitych pokładów marmuru, oddział kamieniarski ma rację bytu i będzie mieć zapewnione powodzenie.

W zakończeniu sprawozdania komisya podnosi z wyrazem prawdziwego uznania, że Władza szkolna krajowa, licząc się z potrzebami społeczeństwa, z wszelką troskliwością dba o rozwój szkół przemysłowych, mających tak doniosłe znaczenie dla ekonomicznego podniesienia kraju.

Komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych dla nauki przemysłowej w roku szkolnym 1896/7.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd:

- 1) ażeby przyspieszył budowę gmachu dla państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie i rozszerzył program nauki praktycznej na liczne grupy rzemiosł;
- 2) ażeby uczniów wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie co do ulg poborowych do wojska zrównał z uczniami wyższego gimnazjum.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wziął pod rozwagę kwestyę utworzenia kursu dla podmajstrzych murarskich w Leżajsku, Sieniawie ewentualnie w Jarosławiu.

We Lwowie dnia 11. lutego 1898.

Przewodniczący:

Szczepanowski w. r.

Sprawozdawca:

Zardecki w. r.

